

Podnět
Výboru pro práva obětí Rady vlády pro lidská práva
ze dne 22. 9. 2026
ke snižování hranice trestní odpovědnosti

Výbor pro práva obětí

- I. **upozorňuje**, že aktuální poznatky z vědeckého výzkumu nepřinášejí jasné závěry o tom, že by došlo k nárůstu brutality a závažnosti násilných činů páchaných dětmi mladšími 15 let. Zároveň chybí poznatky o vyšší psychické zralosti dětí mladších 15 let, které by odůvodňovaly snížení věku trestní odpovědnosti. Považuje za důležité v této oblasti pokračovat ve výzkumu a nepřijímat závěry bez důsledného analyzování dostupných dat v delším časovém horizontu.
- II. **vnímá jako závažné** fenomény on-line radikalizace mládeže a obdivu k extrémnímu násilí. Podporuje koordinovanou odpověď na ně ve formě preventivního působení a důsledné práce s mladistvými pachateli a dětmi mladšími 15 let a jejich rodinami. Toto preventivní působení by přitom mělo probíhat koordinovaně a mezioborově za zapojení všech relevantních aktérů od státních úřadů přes poskytovatele služeb a nevládní organizace až po soukromé společnosti, zejména technologické firmy provozující online platformy, jejichž zabudované algoritmy mohou děti vést ke zkreslenému vidění reality a podněcovat je k násilí a dalšímu sociálně-patologickému jednání.
- III. **upozorňuje**, že odborná veřejnost se shoduje na tom, že snižování hranice trestní odpovědnosti a represivní justice není adekvátní odpovědí na trestnou činnost osob mladších 15 let. Naopak, za klíčovou považují odborníci dostatečnou prevenci a práci s ohroženými dětmi ještě předtím, než dojde ke spáchání činu a jako reakci na případné provinění odpovídající metody restorativní justice.
- IV. **upozorňuje**, že v současném systému soudnictví ve věcech mládeže představuje významný problém nedostupnost návazných programů a služeb (psychoterapeutických či psychiatrických, adiktologických, aj.), které mají za cíl pomoci mladistvému pachateli či dítěti mladšímu 15 let, které se dopustí provinění nebo činu jinak trestného, jakož i nedostatek práce s prostředím, ze kterého pochází. Efektivní práci s mladistvým pachatelem či dítětem mladším 15 let brání též nedostatečná koordinace příslušných aktérů (OSPOD, kurátoři pro mládež, PMS, ústavní zařízení, soudy pro mládež, státní zastupitelství, policie, školská zařízení, a to od škol, přes střediska výchovné péče a diagnostické ústavy až po výchovné ústavy), jejich podfinancovanost a špatné personální zajištění, jakož i absence probačních programů pro děti mladší 15 let. Systém též trpí nedostatkem dětských psychologů a psychiatrů. Dalším problémem je výkon ústavní a ochranné výchovy ve stejných zařízeních a de facto ve stejném režimu.

- V. **upozorňuje**, že každé dítě, které není včas zachyceno systémem prevence před spácháním trestného činu, nebo se kterým není v rámci systému soudnictví ve věcech mládeže dostatečně pracováno a které pokračuje v trestné činnosti, stojí stát nemalé finanční náklady na jeho doprovázení, léčbu, náhradní péči či uvěznění a další návazné služby včetně absence zapojení do trhu práce, a to často až do konce života. Současný systém ochrany dětí přitom neumí přetrhnout řetězec sociálně-patologických jevů, což vede k tomu, že se tyto fenomény ve skutečnosti dědí v rámci rodiny z generace na generaci.
- VI. **na základě výše uvedeného apeluje** na vládu České republiky, aby nepřistupovala ke snižování hranice trestní odpovědnosti pod 15 let a zaměřila se na koordinovanou a účinnou prevenci a zajištění dostatečné práce dětmi v rámci systému soudnictví ve věcech mládeže tak, aby mladiství pachatelé a děti mladší 15 let, které se dopustí činu jinak trestného, byli vedeni k nápravě, reflexi svých činů a následnému zapojení se do běžného života a „nepropadali do bludného kruhu“ sociálně-patologických jevů, další trestné činnosti, odnětí svobody a recidivy.
- VII. **bere na vědomí** připravovanou analýzu Ministerstva spravedlnosti, kterou Výbor plánuje projednat na příštím zasedání.